

Hantering av kommunförråd och brandstation i Storuman

Storumans kommun

Februari 2021

Bo Rehnberg, certifierad kommunal revisor

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
1. Inledning	3
1.1 Bakgrund	3
1.2 Syfte och revisionsfrågor	3
1.3 Revisionskriterier	4
1.4 Avgränsning	4
1.5 Metod	4
2. Iakttagelser och bedömningar	5
2.1 Beslut om försäljning och återköp av fastighet	5
2.2 Organisation och ansvar för att hantera tvist om fastighet	6
2.3 Kommunstyrelsens och bolagsstyrelsernas styrning och kontroll	7
2.4 Systematiskt arbete med intern kontroll	9
2.5 Utvärdering av aktuellt ärende och lärdomar för framtiden	12
3. Avslutning	13
3.1 Sammanfattande revisionell bedömning	14
3.2 Rekommendationer	16

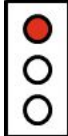
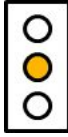
Sammanfattning

På uppdrag av förtroendevalda revisorer i Storumans kommun och lekmannarevisor i Storumans kommunföretag AB respektive Industri- och logistikcentrum i Storuman AB (ILC) har PwC genomfört en granskning av kommunkoncernens hantering av kommunförråd och brandstation i Storuman.

Granskningen har inriktats mot följande områden:

- Beslut om försäljning/återköp av fastighet har fattats av behöriga beslutsorgan
- Organisation och ansvarsfördelning för att hantera tvist
- Kommunstyrelsens och bolagsstyrelsernas styrning och kontroll i aktuellt ärende
- Arbete med att säkerställa en god intern kontroll
- Utvärdering av aktuellt ärende och lärdomar för framtiden

Utifrån genomförd granskning görs följande sammantagen revisionella bedömning:

Bedömning	
Kommunstyrelsen och granskade aktiebolag har hanterat ärendet rörande brandstation/kommunförråd på ett ändamålsenligt sätt	
Kommunstyrelsens och moderbolagets interna kontroll inom granskade områden har inte varit tillräcklig	
ILC:s interna kontroll har delvis varit tillräcklig	

För att utveckla verksamheten bör följande rekommendationer prioriteras:

- Att kommunstyrelse och moderbolaget säkerställer att organisationens arbete med intern kontroll bedrivs i enlighet med de instruktioner som utfärdats av fullmäktige. Inom ramen för detta arbete bör det genomföras särskilda utbildningsinsatser.
- Att kommunstyrelsen prövar om den årligen ska upprätta en uppsiktsplan. Planen bör baseras på en dokumenterad riskbedömning.
- Att moderbolaget, i samråd med ILC och kommunstyrelsen, prövar vilka viktiga frågeställningar som ska besvaras i en utvärdering av hur försäljning/återköp av brandstation hanterats av den kommunala organisationen.
- Att bolagsstyrelsen i ILC ser till att det tas fram ett förslag till reviderad bolagsordning för bolaget som fullt ut motsvarar vad som anges i kommunallagen 10:3.

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Kommunens revisorer, tillsammans med lekmannarevisor i Storumans kommunföretag respektive Industri- och logistikcentrum i Storuman (ILC), har med hänsyn till risk och väsentlighet bedömt det angeläget att göra en granskning av kommunkoncernens hantering av kommunförråd och brandstation i Storuman.

Under ett antal år har kommunen och dess helägda aktiebolag ILC haft en tvist med ett privat företag gällande äganderätten till kommunens brandstation. Det har nåtts en förlikning mellan parterna under 2020, vilket innebär att det sker ett återköp av brandstationen. Aktuellt ärende har kostat både tid och resurser för den kommunala organisationen, men kan även påverkat kommunens anseende.

Kommunstyrelsens och bolagsstyrelsernas uppdrag regleras i lagstiftning och interna styrdokument. I kommunstyrelsens och moderbolagets styrelsens uppdrag ingår bland annat att leda, samordna och ha uppsikt över den samlade verksamheten. En bolagsstyrelse ansvarar för förvaltningen av bolagets angelägenheter och att säkerställa en god intern kontroll.

En bristande styrning och kontroll inom ovan nämnda områden kan riskera att verksamheten inte bedrivs på avsett sätt.

Revisionsobjekt i granskningen är kommunstyrelsen, styrelsen i Storuman kommunföretag samt styrelsen i Industri- och logistikcentrum i Storuman.

1.2 Syfte och revisionsfrågor

Revisorernas och lekmannarevisorernas uppdrag regleras i kommunallagen kapitel 12 respektive aktiebolagslagen kapitel 10. Syftet med granskningen är att pröva om hantering av kommunförråd och brandstation skötts på ett ändamålsenligt sätt och med tillräcklig intern kontroll.

Följande revisionsfrågor ska besvaras:

1. Har beslut om försäljning och återköp av aktuell fastighet fattats av behöriga beslutsorgan?
2. Har organisation och ansvarsfördelning för att hantera pågående tvist varit tydlig inom den kommunala organisationen?
3. Har kommunstyrelse och berörda bolagsstyrelser utövat en rimlig styrning och kontroll i aktuellt ärende?
4. Bedrivs ett systematiskt arbete med intern kontroll inom granskade organisationer?
5. Har det i tillräcklig grad genomförts utvärdering av aktuellt ärende och dragits lärdomar för framtiden?

Revisionsfråga 1 bildar underlag för att pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt sätt. Övriga revisionsfrågor används för att pröva om den interna kontrollen inom granskningsområdet är tillräcklig.

1.3 Revisionskriterier

Följande revisionskriterier används i granskningen:

- Kommunallagen 6:1, 6:6, 6:13
- Aktiebolagslagen 8:4
- Styrdokument inom kommunen som är relevanta för granskningen, t.ex. ägarpolicy, reglemente för kommunstyrelsen samt reglemente för intern kontroll.
- Styrdokument inom bolagen som är relevanta för granskningen, t.ex. ägardirektiv, styrelsens arbetsordning och VD-instruktion.
- I övrigt se avsnitt "syfte och revisionsfrågor"

1.4 Avgränsning

I tid avgränsas granskningen till perioden 2012-2020, men med ett särskilt fokus på 2020. I övrigt se avsnitt "syfte och revisionsfrågor".

1.5 Metod

Analys av för granskningen relevant dokumentation samt kompletterande intervjuer med följande befattningar:

- Ordförande i kommunfullmäktige,
- Ordförande i kommunstyrelsen,
- Ordförande i Storumans kommunföretag AB,
- Ordförande i Industri- och logistikcentrum i Storumans AB,
- Koncernchef i Storumans kommun,
- VD i Storumans kommunföretag AB,
- VD i Industri- och logistikcentrum AB.

I övrigt se avsnitt "syfte och revisionsfrågor".

Revisionell bedömning av respektive revisionsfråga sker utifrån en tregradig skala: ja/uppfyllt (grön); delvis uppfyllt (gul); nej/ej uppfyllt (röd).

2. Iakttagelser och bedömningar

2.1 Beslut om försäljning och återköp av fastighet

Iakttagelser

Kommunfullmäktige har fattat beslut hur den kommunala organisationen på övergripande nivå ska vara utformad. En kommun kan överlåta skötseln av kommunala angelägenheter till exempelvis ett kommunägt aktiebolag. Kommunstyrelse, nämnders och kommunala bolags uppdrag preciseras i reglemente, bolagsordning och ägardirektiv.

Av kommunallagen framgår att beslut i ärenden av större vikt inte kan delegeras till verksamheten. Dessa beslut ska fattas av beslutande och verkställande organ, exempelvis kommunfullmäktige, kommunstyrelse, årsstämma eller bolagsstyrelse. Bedrivs kommunal verksamhet i aktiebolagsform krävs att bolaget i viktiga ärenden inhämtar ägarens ställningstagande innan beslut tas i frågan.

Kommunfullmäktige har i juni 2012, på kommunstyrelsens förslag, fattat beslut att fastigheten Förrådet 1 ska ägas av det kommunala bolaget Industricentrum (numera ILC). Av beslutet framgår även att dess lokaler fortsättningsvis ska hyras ut till bland annat Räddningstjänsten. Under hösten 2012 sker en fastighetsreglering genom vilket Förrådet och Montören slås samman till fastigheten Montören 1.

Styrelsen i Industri- och logistikcentrum (ILC) har i juni 2014 beslutat att sälja Montören 1 för 4.2 miljoner kronor till ett privat fastighetsbolag. Köpebrev och köpekontrakt har för bolagets räkning undertecknats av bolagets VD och styrelseordförande.

I juli 2020 sker en förlikning mellan parterna, vilket innebär att ILC köper tillbaka del av Montören 1 (Förrådet 1) för 525 000 kronor. Beslut om förlikning/återköp har fattats av ILC:s styrelse 8 maj 2020. Köpebrev och köpekontrakt har för bolagets räkning undertecknats av bolagets VD och styrelseordförande. Därutöver tillkommer kostnad för stämpelskatt, avstyckning och lagfart.

I lag anges att kommunala aktiebolag ska inhämta fullmäktiges ställningstagande innan bolaget fattar beslut i frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. I ägarpolicy, som beslutats av fullmäktige 2013, ges exempel på i vilka typer av beslutsärenden som kan omfattas av denna rutin. I ägarpolicyen ställs inga krav på att bolagen ska inhämta fullmäktiges ställningstagande inför köp/försäljning av anläggningstillgångar. Företrädare för fullmäktige framhåller att i dess ställningstagande bör inhämtas när det gäller försäljning av "samhällsviktiga" fastigheter.

I sammanhanget noteras att ILC:s bolagsordning inte fullt ut motsvarar de krav som ställs i kommunallagen. Exempelvis används begreppet inhämta "yttrande" från fullmäktige. Detta ord har i kommunallagen från år 2002 ersatts till "ställningstagande".

Syftet med den skärpta lagen är att så långt som möjligt skapa garantier för att fullmäktige tar ställning i sakfrågan innan företaget fattar sitt beslut.

Bedömning

Vår revisionella bedömning är att beslut om försäljning och återköp av fastighet som inrymmer brandstation/kommunförråd har fattats av behöriga beslutsorgan.

Bedömningen baseras på följande:

- Beslut om försäljning av fastigheten har tagits av styrelsen i Industricentrum (numera ILC), återköp av delar av fastigheten har fattats av styrelsen i ILC
- Beslut om avyttring och förvärv av anläggningstillgångar har fattats i enlighet med vad som anges i aktiebolagslagen och bolagsinterna styrdokument

En brist som noteras i granskningen är att ILC:s bolagsordning inte fullt ut motsvarar det krav som ställs i kommunallagen 10:3.

2.2 Organisation och ansvar för att hantera tvist om fastighet

lakttagelser

I kommunstyrelsens och moderbolagets styrelse uppdrag ingår att leda och samordna skötseln av kommunens angelägenheter som bedrivs i förvaltnings- och bolagsform. Styrelsen i ILC bär ett ansvar för bolagets interna organisation och förvaltningen av dess angelägenheter.

I november 2015 uppmärksammas inom den kommunala organisationen att fastigheten Förrådet 1 ingått i försäljning av Montören 1. Under hösten 2017 konstateras att det råder en tvist mellan köpare och säljare avseende äganderätten till Förrådet 1.

Granskningen visar att kommun och dess bolagskoncern inte upprättat en gemensam strategi eller organisation för att hantera uppkommen tvist. Ärendet har administrerats som en del i den löpande verksamheten.

ILC har iklätt sig huvudansvaret för att driva kommunens process avseende äganderätten till Förrådet 1. På verksamhetsnivå har det fortlöpande arbetet i första hand hanterats av bolagets VD. Under tvisteprocessen har ILC fått olika former av stöd, såväl externt som internt inom kommunkoncernen (tjänstepersoner inom kommun och moderbolag).

Extern kommunikation har i första hand utförts av styrelseordförande i ILC, som tillika är ordförande i kommunstyrelsen och moderbolagets styrelse. Försäljning och efterföljande tvist har väckt stor uppmärksamhet i lokal, regional och nationell massmedia. Vid en genomgång av medias rapportering i frågan ges intrycket att ordförande i kommunstyrelsen har svarat för kommunens externa kommunikation. Ordförande i kommunstyrelsen framhåller att hen företrätt ILC vid uttalande i massmedia.

Företrädare för ILC, moderbolag och kommunstyrelsen upplever att organisation och ansvar för att hantera tvist om fastighet i stort har varit tydlig inom kommunkoncernens organisation.

ILC:s styrelse har i augusti 2017 tagit beslut att anlita juridiskt biträde som stöd i den fortsatta processen. Avtal har slutits mellan bolaget och en advokatbyrå. I domstolsförhandling har bolaget företrätts av denna byrå. ILC har haft finansieringsansvaret för uppkomna rättegångskostnader.

Styrelsen i ILC har inte beslutat hur bokföring och redovisning av kostnader hänförliga till uppkommen tvist ska hanteras. Granskningen visar att bolagets utgifter avseende dels juridiskt stöd dels återköp av fastighet fortlöpande har bokförts som en interimspost. Utgifterna har fram till dags datum uppgått till drygt 1.5 miljoner kronor. Under vintern/våren 2021 förväntas bolaget få besked från försäkringsbolag avseende eventuell försäkringsersättning i ärendet.

Företrädare för ILC och moderbolag uppger att de lagt ned betydande resurser, i form av egen arbetstid, för att hantera pågående tvisteprocess. Nedlagd tid för detta har inte särskiljts i bokföring från övriga personalkostnader.

I samband med förlikning sommaren 2020 har bolaget avstått fordran gentemot motparten - utifrån tingsrättens beslut i november 2019 - att ersätta ILC för dess rättegångskostnader.

Bedömning

Vi gör bedömningen att organisation och ansvarsfördelning för att hantera pågående tvist delvis har varit tydlig. Bedömningen baseras på följande:

- Internt inom kommunorganisationen har ansvar och roller varit tydliga. ILC har iklätt sig huvudansvaret för att driva kommunens process avseende äganderätten till Förrådet 1.
- Från ett externt perspektiv har organisation och ansvar inom den kommunala organisationen inte varit lika tydlig. Allmänheten har uppfattat att kommunikation i ärendet har hanterats av kommunstyrelsen genom dess ordförande.

En otydlig rollfördelning försvårar möjligheten att utkräva ansvar i en fråga.

För framtiden bör kommunstyrelsen pröva om det är ändamålsenligt att dess ordförande även är ordförande i ett dotterbolag. En av kommunstyrelsens viktigaste uppdrag är att utöva uppsikt över kommunens samlade verksamhet. Förtroendet för kommunen riskerar skadas om det saknas en oberoende uppsikt över de kommunala företagen.

2.3 Kommunstyrelsens och bolagsstyrelsernas styrning och kontroll

lakttagelser

Granskningen visar att respektive styrelse har följande sammansättning:

- Kommunstyrelsen: 13 ledamöter och 13 ersättare
- Styrelsen i Storumans kommunföretag AB: 9 ledamöter
- Styrelsen i Industri- och logistikcentrum i Storuman AB: 5 ledamöter

I några fall finns en personunion mellan ovan angivna styrelser, det vill säga att samma person sitter med i flera organ. Det mest tydliga exemplet för detta är att kommunstyrelsens ordförande tillika är ordförande i moderbolag och ILC.

Kommunens styrdokument ställer inga krav på att det exempelvis kommunstyrelsens ordförande även ska vara ordförande i moderbolag och ILC. Att lämna förslag till ledamöter i kommunstyrelse och berörda bolagsstyrelser vilar på politiska partier och valberedning. I intervjuer framkommer att det i fullmäktige förts en diskussion om risker med en ökad maktkoncentration inom kommunens olika verksamheter.

Kommunstyrelsen

I kommunstyrelsens uppdrag ingår att utöva uppsikt över kommunens samlade verksamhet. Styrelsens uppsikt innefattar även verksamhet som bedrivs i aktiebolag. Styrelsen ansvarar för att kommunens styrdokument mot bolagen är uppdaterade och att det genomförs regelbundna möten mellan kommunstyrelse och företagsledningar. I ägarpolicy för Storumans kommun betonas vikten av att kommunen är en aktiv ägare som tar ansvar för sitt ägande av kommunala bolag.

En genomgång av kommunstyrelsens mötesprotokoll för innevarande mandatperiod visar att kommunstyrelsen under tvisteperioden inte utövat någon styrning i detta specifika ärende. Under hösten 2020, när det skett en förlikning i ärendet, har styrelsen behandlat ett initiativärende som rör extern granskning hur ärendet hanteras i organisationen. Mer om detta beslut återfinns i avsnitt 2.5.

Kommunstyrelsens kontroll har huvudsakligen utgjorts av följande:

- Vissa företrädare för styrelsen deltagit på två informationsträffar i ärendet som initierats av ILC under år 2018.
- Styrelsens presidium två gånger per år träffat företrädare för bolagen, däribland ILC. Enligt uppgift har pågående tvist behandlats vid dessa tillfällen.

Det kan inte styrkas att det finns en formaliserad rutin hur presidiet ska återrapportera resultatet från genomförda träffar med företagen till kommunstyrelsen i sin helhet.

Granskningen kan inte belägga att kommunstyrelsen, med undantag för besvarande av en interpellation i februari 2019, informerat fullmäktige i frågan.

I intervjuer framkommer att till följd av att ärendet sekretessbelagts har det försvårat möjligheten för kommunstyrelsen att fullgöra sin uppsikt. Fler av de intervjuade lyfter fram krocken mellan kommunallag och aktiebolagslag. I aktiebolagslagen betonas vikten av att skydda bolagets intressen. Eftersom kommunstyrelsens ledamöter inte har omfattats av sekretess framhålls att dessa bara kunnat få ta del av uppgifter som inte har sekretessbelagts.

Styrelsen i Storumans kommunföretag AB

En styrelse i ett moderbolag har i uppdrag att leda och samordna all verksamhet som bedrivs genom dotterbolag. Av ägarpolicy för Storumans kommun framgår att

moderbolaget ska utveckla ett aktiv ägarstyrning. Vidare betonas att en regelbunden ägardialog med dotterbolagen är en viktig del i moderbolagets styrelsearbete.

Den övergripande styrningen av dotterbolagen sker genom att moderbolaget utfärdar ägardirektiv till dotterbolagen, däribland ILC.

Granskningen kan inte belägga att moderbolaget utövat någon ledning och samordning över hur koncernen ska agera i frågan. Moderbolaget har inte heller utfärdat anvisningar hur ILC ska informera och återrapportera i ärendet. I sammanhanget noteras att moderbolagets verksamhetsplan 2019 uppmärksammar att ILC har en ekonomisk osäkerhet på grund av pågående rättstvister.

Av protokollen framgår att styrelsen under processen fått muntlig information från dotterbolagets VD framför allt under punkten "Industri- och logistikcentrum". Styrelsen har vid samtliga tillfällen valt att notera informationen. Därutöver har styrelsen deltagit på två informationsträffar som initierats av ILC 2018.

Styrelsen i Industri- och logistikcentrum i Storuman AB

En bolagsstyrelse ska utöva styrning och kontroll över de områden den har att förvalta. Som dotterbolag har styrelsen även en informationsplikt gentemot sitt moderbolag. I ägardirektiv anges att moderbolaget fortlöpande ska informera om bolagets verksamhet samt initiera möten med moderbolaget om omständigheterna så påkallar. Bolagets ledning ska delta i möte med företrädare för moderbolaget minst en gång per år.

Av föregående avsnitt framgår att bolagets styrelse i enskilda beslutsärenden utövat styrning i aktuellt ärende. Styrningen innefattar framför allt följande:

- Försäljning av fastighet (2014)
- Belägga ärendet med sekretess och tystnadsplikt (2017)
- Anlita juridiskt biträde (2017)
- Uppdra till juridiska ombudet, om det inte sker en förlikning i närtid, inlämna en stämningsansökan (2018)
- Ge VD i uppdrag att fortsätta förlikningsförhandling (2019)
- Godkänna förslag till förlikningsbud till motparten (2019)
- Godkänna förlikning mellan parterna (2020)
- Upphäva sekretess och tystnadsplikt på ärendet (2020)

Granskningen visar att styrelsen under perioden 2018-2020 fått fortlöpande rapportering hur tvisteprocessen fortskrider. Styrelsen har i princip vid samtliga tillfällen valt att notera informationen. I oktober 2020 informeras att bolaget är lagfaren ägare till Montören 2 (fd Förrådet 1).

I ILC:s årsredovisning för 2018 lämnas information att bolaget är i en tvist och att ärendet är under rättslig prövning.

Bedömning

Utifrån ovan redovisade iakttagelser görs följande revisionella bedömningar:

- Bolagsstyrelsen i ILC kan verifiera att den utövat en rimlig styrning och kontroll i aktuellt ärende
- Bolagsstyrelsen i Storumans kommunföretag AB kan delvis verifiera att den utövat en rimlig styrning och kontroll i ärendet
- Kommunstyrelsen kan inte påvisa att den utövat en rimlig styrning och kontroll i detta ärende.

Vår uppfattning är att framför allt kommunstyrelsen, men även till viss del moderbolagets styrelse, brustit i uppdraget att leda, samordna och utöva uppsikt över ett ärende som är av principiell beskaffenhet och av större vikt för den samlade kommunkoncernen.

För framtiden bör kommunstyrelsen, men även moderbolagets styrelse, pröva hur styrning och kontroll kan utvecklas inom området. Kommunstyrelsen bör exempelvis pröva om den ska årligen upprätta en plan för att fullgöra sin uppsikt. Planen bör baseras på en dokumenterad riskbedömning.

2.4 Systematiskt arbete med intern kontroll

lakttagelser

Att ett kommunägt aktiebolag av misstag säljer en brandstation och ett kommunförråd till ett privat aktiebolag måste ses som en tydlig indikator på väsentliga brister i den interna kontrollen i en organisation.

I kommunallagen och aktiebolagslagen anges att kommunstyrelse och bolagsstyrelser ska se till att den interna kontrollen inom organisationen är tillräcklig.

Kommunfullmäktige har 2007 antagit ett reglemente för hur den kommunala organisationen ska arbeta med intern kontroll. Arbetet ska framför allt innefatta följande:

1. Genomföra återkommande riskbedömningar för sin verksamhet
2. Upprätta årlig plan för intern kontroll
3. Genomföra kontrollaktiviteter utifrån upprättad plan
4. Årlig sammanställning av resultatet från utförda kontroller

Syftet med regelverket är att verksamheten upprätthåller en tillräcklig intern kontroll.

Kommunfullmäktige har i ett särskilt beslut år 2015 (§120) angett att i majoritetsägda bolag årligen ska lämna information om hur den interna kontrollen är organiserad inom bolaget och hur den har fungerat under räkenskapsåret. Informationen ska redovisas i respektive bolags årsredovisning.

Kommunstyrelsen

Av reglemente för intern kontroll framgår att kommunstyrelsen återkommande ska informera sig hur den interna kontrollen fungerar i de kommunala företagen. I styrelsens uppdrag ingår även att årligen utvärdera och redovisa till fullmäktige hur kommunens samlade system för intern kontroll fungerar i organisationen.

Fullmäktige har i ägarpolicy från 2013 betonat att kommunstyrelsens uppsikt bland annat ska innefatta löpande uppföljning av bolagens arbete med intern kontroll.

En genomgång av styrelsens mötesprotokoll visar följande:

- Kommunstyrelsen kan *inte* verifiera att den under innevarande mandatperiod informerat sig om hur den interna kontrollen fungerar inom kommunens företag.
- Kommunstyrelsen har *inte* genomfört årlig utvärdering hur kommunens samlade system för intern kontroll fungerar.
- Kommunstyrelsen har *inte* avlämnat årlig rapport till fullmäktige hur kommunens samlade verksamhet arbetar med intern kontroll.

I styrelsens förslag till årsredovisning 2019 lämnas viss information hur kommunstyrelse och nämnder arbetat med intern kontroll under det gångna året.

Kommunstyrelsen har i förslag till ägardirektiv till Storumans kommunföretag inte närmare preciserat hur moderbolaget ska leda och samordna dotterbolagens arbete med intern kontroll.

Storumans kommunföretag AB

I moderbolagets uppdrag ingår att leda och samordna kommunens verksamhet som bedrivs i aktiebolagsform. Detta sker bland annat genom att moderbolagets styrelse utformar ägardirektiv till dotterbolagen.

Under perioden 2016-2020 har styrelsen årligen antagit en plan för intern kontroll för moderbolagets verksamhet. I planen återfinns 4 kontrollområden. Planen har inte reviderats under perioden. Förslag till plan har upprättats av bolagets VD och ses som en mall som ska användas av moder- och dotterbolag. Det kan inte beläggas att styrelsen under samma period utövat styrning hur dotterbolagen, däribland ILC, ska arbeta med intern kontroll.

Granskningen visar att styrelsen årligen fått uppföljning och rapportering av resultatet från genomförda internkontroller i moderbolaget. Kontrollerna har inte föranlett några anmärkningar. Styrelsen har vid respektive tillfälle godkänt redovisningen.

Moderbolaget har 2015 lämnat förslag till fullmäktige att utfärda ett direktiv om att majoritetsägda bolag årligen ska redovisa hur de bedriver sitt arbete med intern kontroll. Redovisningen ska ske i bolagens årsredovisningar.

Det kan inte beläggas att moderbolagets styrelse under granskningsperioden fått en samlad rapport hur den interna kontrollen fungerar i dotterbolagen.

I moderbolagets uppdrag ingår att årligen att upprätta en årsredovisning för såväl moderbolag som bolagskoncern. Granskning visar att dessa årsredovisningar lämnar information hur moderbolaget arbetat med intern kontroll. Däremot saknas uppgift hur internkontrollarbetet har bedrivits inom koncernens samlade verksamhet.

Industri- och logistikcentrum i Storuman AB

Granskningen kan belägga att styrelsen under perioden 2016-2020, med undantag för 2017, årligen fastställt plan för intern kontroll. ILC:s plan innehåller samma kontrollområden som återfinns i moderbolagets årsplan.

Styrelsen har för samma period, med undantag för 2019, fått en årlig rapportering från resultatet från genomförda kontroller. I flertalet fall har inga avvikelser noterats. Styrelsen har vid ett tillfälle (§46/17) lämnat uppdrag till verksamheten. I övrigt har styrelsen godkänt redovisningen.

En genomgång av bolagets årsredovisningar visar att dessa lämnar information hur bolaget arbetat med intern kontroll under respektive räkenskapsår.

Bedömning

Vi gör bedömningen att granskade organisationer inte bedriver ett tillräckligt systematiskt arbete med intern kontroll. Bedömningen baseras på följande:

- Moderbolaget och ILC har inte genomfört ett tillfredsställande arbete med intern kontroll. Det kan inte beläggas att bolagens planer för intern kontroll baseras på en heltäckande riskbedömning.
- Kommunstyrelsen kan inte verifiera att den fullgjort sitt åtagande att utöva uppsikt över bolagens arbete med intern kontroll, utvärdera förekommande system för intern kontroll samt rapportera resultatet till fullmäktige enligt kommuninterna instruktioner.
- Granskade organisationer efterlever inte de instruktioner som utfärdats och beslutats av kommunfullmäktige år 2007 respektive 2015.

Ett otillräckligt arbete med intern kontroll kan riskera att en organisation inte bedrivs på ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Ovan noterade brister kan även ses som framtida utvecklingsområden. Kommunstyrelse och moderbolaget bör pröva om det genomförs utbildningsinsatser inom området.

2.5 Utvärdering av aktuellt ärende och lärdomar för framtiden

lakttagelser

En vedertagen metod inom offentlig verksamhet är att genomföra utvärderingar. Syftet med en utvärdering är framför allt att bidra med erfarenheter och kunskap för framtiden.

Kommunstyrelsen

Granskningen visar att kommunstyrelsens ordförande, i samband med besvarande av två interpellationer i februari 2019, informerat kommunfullmäktige att viktiga frågeställningar som rör fastighetsaffären kommer att utredas och besvaras när pågående tvist är avgjord.

I september 2020 har kommunstyrelsen behandlat ett initiativärende avseende genomförande av en extern granskning av försäljning av brandstation och kommunförråd i Storuman samt efterföljande rättsliga tvist om äganderätten. I november 2020 beslutar styrelsen att invänta resultatet från kommunrevisionens granskning innan beslut tas i frågan.

Av föregående avsnitt framgår att kommunstyrelsen ansvarar för att utöva uppsikt över kommunens samlade verksamhet.

Kommunen har i slutet av 2015 blivit medveten om att brandstationen i Storuman av misstag ingått i försäljning av Montören 1. Som en följd av detta sker en utredning inom kommunkoncernen hur detta gått till och vilka eventuella rutiner som brustit. Utredningen har initierats och utförts av kommunstyrelsens förvaltning. Resultatet från utredningen har inte dokumenterats i en särskild rapport. Därutöver har det inte utförts någon utvärdering inom kommunstyrelsens verksamheter.

Företrädare för kommunstyrelsen ser fördelar i att en framtida utvärdering av ärendet leds av Storumans kommun.

Storumans kommunföretag AB

Styrelsen i moderbolaget har inte gett uttryck för att det ska genomföras någon utvärdering hur ärendet har hanterats inom bolagskoncernen. I moderbolagets uppdrag ingår bland annat att leda och samordna kommunal verksamhet som bedrivs i bolagsform samt utöva en aktiv ägarstyrning.

Ingen utvärdering av aktuellt ärende har genomförts inom moderbolagets verksamhet.

Industri- och logistikcentrum i Storuman AB

Styrelsen i ILC har inte fattat beslut hur bolagets hantering av aktuellt ärende ska utvärderas. I intervjuer framkommer att det inom bolagets verksamhet ännu inte gjorts någon dokumenterad utvärdering för att dra framtida lärdomar.

I styrelsens uppdrag ingår att säkerställa en tillräcklig intern kontroll inom bolaget.

Bedömning

Utifrån ovan noterade granskningsiakttagelser görs följande revisionella bedömningar:

- Kommunstyrelsen kan delvis verifiera att den planerar genomföra en dokumenterad utvärdering av fastighetsaffären. Styrelsen har i november 2019 fattat beslut att initialt invänta resultatet från revisionens granskning innan beslut tas i frågan.
- Moderbolaget och dotterbolaget kan inte i rimlig grad belägga att de varken planerat eller genomfört någon utvärdering av ärendet. Vår uppfattning är att ansvar för att utvärdera aktuellt ärende i första hand vilar på styrelserna i ILC och moderbolaget.

För framtiden rekommenderas att moderbolaget, i samråd med ILC och kommunstyrelsen, prövar vilka viktiga frågeställningar som ska besvaras i en utvärdering.

3. Avslutning

3.1 Sammanfattande revisionell bedömning

Utifrån genomförd granskning görs följande revisionella bedömning:

- Aktuellt ärende har hanterats på ett ändamålsenligt sätt av styrelsen i ILC, moderbolagets styrelse samt kommunstyrelsen.
- Inom granskade områden har den interna kontrollen varit otillräcklig inom kommunstyrelsens och moderbolagets ansvarsområden.
- Den interna kontrollen har delvis varit tillräcklig inom ILC:s ansvarsområden

Underlag för den sammanfattande bedömningen presenteras på nästföljande sida:

Revisionsfråga	KS	Moderbolag	ILC
Har beslut om försäljning och återköp av aktuell fastighet fattats av behöriga beslutsorgan? (underlag för att bedöma ändamålsenlighet)	Ja, uppfyllt	Ja, uppfyllt	Ja, uppfyllt
Har organisation och ansvarsfördelning för att hantera pågående tvist varit tydlig inom den kommunala organisationen? (underlag för att bedöma intern kontroll)	Delvis uppfyllt	Delvis uppfyllt	Delvis uppfyllt
Har berörda styrelser utövat en rimlig styrning och kontroll i aktuellt ärende? (underlag för att bedöma intern kontroll)	Nej, ej uppfyllt	Delvis uppfyllt	Ja, uppfyllt
Bedrivs ett systematiskt arbete med intern kontroll inom granskad organisation? (underlag för att bedöma intern kontroll)	Nej, ej uppfyllt	Nej, ej uppfyllt	Nej, ej uppfyllt
Har det i tillräcklig grad genomförts utvärdering av aktuellt ärende och dragits lärdomar för framtiden? (underlag för att bedöma intern kontroll)	Delvis uppfyllt	Nej, ej uppfyllt	Nej, ej uppfyllt

Sammantagen revisionell bedömning

- **Hantering av ärende med avseende på ändamålsenlighet**

- **Hantering av ärendet med avseende på intern kontroll**

3.2 Rekommendationer

För att utveckla verksamheten bör följande rekommendationer prioriteras:

- Att kommunstyrelse och moderbolaget säkerställer att organisationens arbete med intern kontroll bedrivs i enlighet med de instruktioner som utfärdats av fullmäktige. Inom ramen för detta arbete bör det genomföras särskilda utbildningsinsatser.
- Att kommunstyrelsen prövar om den årligen ska upprätta en uppsiktsplan. Planen bör baseras på en dokumenterad riskbedömning.
- Att moderbolaget, i samråd med ILC och kommunstyrelsen, prövar vilka viktiga frågeställningar som ska besvaras i en utvärdering av hur försäljning/återköp av brandstation hanterats av den kommunala organisationen.
- Att bolagsstyrelsen i ILC ser till att det tas fram ett förslag till reviderad bolagsordning för bolaget som fullt ut motsvarar vad som anges i kommunallagen 10:3.

2021-02-24

Bo Rehnberg

---

*Projekt- och
uppdragsledare*

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av dels de förtroendevalda revisorerna i Storumans kommun dels lekmannarevisorn i Storumans kommunföretag respektive Industri- och logistikcentrum i Storuman enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från 2020-10-16. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.